
КОНФЕРЕНЦІЯ ДО 35-РІЧЧЯ ДЕРЖАВНОГО МУЗЕЮ АРХІТЕКТУРИ ТА ПОБУТУ УКРАЇНИ

Тамара ВАСИЛЕНКО

6 лютого 2004 року минуло 35 років від дня заснування Державного музею народної архітектури та побуту України. Створення в столиці України визначного закладу національної культури стало подією, коли здійснились надії і прагнення українців багатьох поколінь.

35-річній діяльності Державного музею та з нагоди 190-ліття від дня народження Т. Г. Шевченка була присвячена Міжнародна наукова конференція “На сторожі української народної культури”.

Конференція проведена музеєм 3-4 вересня цього року разом з Українським товариством охорони пам’яток історії та культури, Національною академією наук України та Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України.

В конференції взяли участь провідні вчені, наукові працівники музеїв, педагоги, аспіранти, студенти, релігійні діячі з України, Росії, Білорусі, Естонії та інших держав.

На урочистому відкритті конференції зі вступним словом та привітанням від Уряду України до її учасників звернувся Голова Україн-

ського товариства охорони пам’яток історії та культури, академік НАН України, народний депутат України Толочко П. П., голова Всеукраїнської спілки краєзнавців академік НАН України Тронько П. Т., голова Всеукраїнської спілки майстрів Прядка В. М., колеги з інших музеїв.

Пленарне засідання розпочалося доповіддю директора Музею М. С. Ходаківського — “Музеї просто неба: специфіка збереження, популяризація та розвиток”, в якій він підсумував 35-річну діяльність Музею та накреслив подальші завдання.

Основну увагу зосереджено на таких доповідях: “Значення музеїв у збереженні культурної спадщини України” — М. Пархоменко, заступник голови УТОПІК (Київ); “Проблеми розвитку Музею народної архітектури та побуту України та збереження його довкілля” — В. Вечерський, к. архітектури (Київ); “Потенціал розвитку Музею народної архітектури як видатної національної святині” — С. Верговський, провідний науковий співробітник (Київ); “Проблеми виявлення і збереження пам’яток народного мистецтва Чорнобильської зони” —

В. Малюшина, гол. хранитель фондів Білоруського державного музею народної архітектури та побуту (Мінськ); “До питання реконструкції в музеї “Тальці” традиційної культури переселенців Передбайкалля” — В. Тихонов, директор Архітектурно-етнографічного музею “Тальці” (Іркутськ); “Музеї народної архітектури та побуту Закарпаття: здобутки і витрати” — П. Федака, к. іст. н. (Ужгород); “Пропаганда культурної спадщини шляхом розкриття її суті і створення позитивної картини в музеях” — Меріке Ланг, директор Естонського музею просто неба (Таллін); “Досвід музеєфікації археологічних пам’яток на прикладі комплексного музею-заповідника “Томская писаница” — Г. Мартінова, к. іст. н. (Кемерово) та інших.

В доповідях порушувались проблеми сучасного музейництва, насамперед про складний стан пам’яток та їх навколишнього середовища, історичних ландшафтів, давніх поселень, тому охорона етнічної спадщини, яка безжально руйнується часом, байдужістю та бездуховними суспільними тенденціями, є такою актуальною сьогодні. Лише духовні засади народної культури і прищеплення їх у суспільстві зупинять руйнівні тенденції, що ведуть до виродження нації.

Минулого року все світове українство вшанувало 190-ті роковини від дня народження Т. Г. Шевченка. Науковці до цієї дати підготували ряд доповідей, зокрема: “Тарас Шевченко: “Богом благословений Волинський край” — С. Шевчук, к. іст. н. (Рівне); “Заслуги В. Тарновського-молодшого в увічненні пам’яті Т. Г. Шевченка” — Г. Петренко, гол. хранитель фондів заповідника “Качанівка” (Чернігівська обл.); “З історії відтворення родинних осель Т. Шевченка на його батьківщині” — З. Гудченко, к. архітектури (Київ) та інші.

Особливо схвилював учасників конференції виступ провідного екскурсовода м. Києва Т. Нечай про зруйнування пам’ятного знака на місці останнього прощання киян із Шевченком 20 травня 1861 року і зволікання з його відновленням. Конференція вважає за необхідне клопотатися про повернення та встановлення пам’ятного знака на його історичному місці.

З огляду на масштаби руйнації національних форм життя та економічні негаразди, які тривали впродовж ХХ століття, традиції, обряди та народне мистецтво втрачають свої пер-

шоджерела, тому дедалі важче стає оберігати і відтворювати автентичні обряди в музеях, зазначають у своїх виступах: “Автентичні дійства в ДМНАП України” — Т. Василенко, заст. директора ДМНАПУ (Київ); “Роль музеїв у розвитку та популяризації автентичних форм фольклору й народного мистецтва” — С. Колесник, заст. директора краєзнавчого музею (Кіровоград); “Автентичне декоративно-вжиткове мистецтво в системі музейних свят” — О. Доль, провідний науковий співробітник (Київ).

На конференції порушена важлива проблема впровадження національних традицій у навчальні програми шкіл та вищих навчальних закладів. Для цього необхідно залучати до витоків народної культури, зокрема на базі Музею, не лише молодь, а й самих викладачів. Пропонується створити нові програми для вивчення народної творчості в школах та Вузах, виробити спільними зусиллями конкретні форми й методи співпраці. — “Про значення народної творчості у художній освіті” — А. Поліщук, педагог (Київ), “Орнаментовані ярма з Поділля” — В. Косаківський, Є. Косаківська, аспіранти (Вінниця).

В цілому на конференції порушено й інші актуальні проблеми народної культури. Було підготовлено 92 доповіді та повідомлення, з них 32 — науковими працівниками ДМНАП України. За браком часу було заслухано лише 35 доповідей. Усвідомлюючи важливість порушених проблем, вироблено рекомендації та прийнято ухвалу. Було зазначено, що конференція вважає за необхідне звернутися ще раз від імені її учасників за підтримки Президії НАН України, Українського товариства охорони пам’яток історії та культури, Міністерства культури і мистецтв України до Кабінету Міністрів України та Президента України з пропозицією перетворити ДМНАП України на Національний музей-заповідник народної культури із збереженням природного середовища в Музеї та довкола нього.

Звернути увагу Уряду України на складний стан пам’яток та державну підтримку всіх музеїв; створити в Музеї координаційний центр з питань наукового обліку пам’яток, історичних ландшафтів та збереження їх автентичності.

Сподіваємося, що проблеми, порушені на конференції, будуть розв’язані, а матеріали опубліковані окремим збірником.